

POSTANOWIENIE

Dnia 3 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania L. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Bielsku-Białej

o wypłatę świadczeń w zbiegu,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 3 grudnia 2024 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 11 maja 2023 r., sygn. akt III AUa 1363/21,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

r.g.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Katowicach, wyrokiem z dnia 11 maja 2023 r., zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej z dnia 15 czerwca 2021 r. oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego i podjął od dnia 1 października 2020 r. wypłatę renty rodzinnej dla ubezpieczonej L. C..

W sprawie ustalono, że odwołująca się pełniła służbę w Służbie Celnej od dnia 15 września 1999 r. Następnie, Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, decyzją z 20 lipca 2020 r., przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury na podstawie art. 15, 12 i 15d w związku z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu

emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego. Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej i ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 2024 r., poz. 1121, dalej jako ustawa o zaopatrzeniu funkcjonariuszy) od 28 maja 2020 r., to jest od następnego dnia po zwolnieniu ze służby. Mąż ubezpieczonej pobierał świadczenie emerytalne, a w dniu [...] marca 2019 r. zmarł.

Wniosek o rentę rodzinną złożyła wdowa po zmarłym, wobec czego decyzją z 13 października 2020 r. organ rentowy przyznał ubezpieczonej prawo do renty rodzinnej po mężu. Jednocześnie wypłata emerytury została zawieszona z uwagi na zbieg świadczenia z emeryturą z Wojskowego Biura Emerytalnego ze wskazaniem, że zgodnie z przepisami wypłaca się jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez zainteresowanego oraz pouczeniem, że w celu podjęcia wypłaty emerytury należy złożyć wniosek.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, art. 95 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2024 r., poz. 1631, dalej jako ustawa emerytalna) dotyczy zbiegu prawa do kilku świadczeń przewidzianych w ustawie emerytalnej, co oznacza, że wypłaca się wówczas jedno świadczenie z ustawy emerytalnej. Sytuacja ubezpieczonej była jednak inna - domagała się ona bowiem wypłaty tylko jednego świadczenia przyznanego na podstawie przepisów ustawy emerytalnej - renty rodzinnej, w sytuacji, gdy otrzymywała już świadczenie (emeryturę) przyznane na podstawie przepisów innej ustawy - ustawy zaopatrzeniowej. Zatem, zgodnie z treścią powołanego powyżej art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej, w przypadku zbiegu prawa do renty (w tym również do renty rodzinnej) przewidzianej w ustawie emerytalnej z prawem do emerytury policyjnej przewidzianej w ustawie zaopatrzeniowej, obliczonej według zasad określonych w art. 15d ustawy o zaopatrzeniu funkcjonariuszy, zachodzi wyjątek od zasady pobierania jednego świadczenia.

Skargę kasacyjną wywiódł organ rentowy, zaskarżając wyrok Sądu Apelacyjnego w całości. We wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania wskazał na

oczywistą zasadność skargi kasacyjnej z uwagi na naruszenie art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej w związku z art. 15d ustawy o zaopatrzeniu funkcjonariuszy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym - a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia. Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Oczywiście naruszenie prawa powinno być zatem rozumiane jako widoczna natychmiast, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurystycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z brzmieniem przepisów albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Skarżący jest w tym zakresie zobowiązany do sformułowania w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania odpowiednich wywodów potwierdzających tę okoliczność.

Analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala przyjąć, by skarga była - w powyższym rozumieniu - oczywiście uzasadniona. Wszystkie kwestie, na których organ rentowy opiera twierdzenie o oczywistej zasadności skargi, były przedmiotem ustaleń i rozważań Sądu drugiej instancji. Sąd Apelacyjny przytoczył podstawę faktyczną i prawną swojego rozstrzygnięcia, wskazał z jakich przyczyn skorygował stanowisko Sądu pierwszej instancji. Analizując tok rozumowania Sądu odwoławczego nie można stwierdzić, by sformułowane przez ten Sąd wnioski były w oczywisty sposób nieprawidłowe, zgodnie z opisanym wyżej rozumieniem przesłanki oczywistej zasadności skargi.

Przede wszystkim, zgodnie z ogólną zasadą, wyrażoną w art. 95 ust. 1 ustawy emerytalnej, jeżeli u jednej osoby następuje zbieg prawa do kilku świadczeń określonych w ustawie, to pobierać może ona tylko jedno z przysługujących świadczeń. Ustawodawca wybór świadczenia pozostawia zainteresowanemu. Może on zatem wybrać także świadczenie niższe, ale korzystniejsze ze względu np. na dodatkowe uprawnienia. Przy czym świadczenia określone w ustawie obejmują: 1) emeryturę; 2) rentę z tytułu niezdolności do pracy, w tym rentę szkoleniową; 3) rentę rodzinną; 4) dodatek pielęgnacyjny; 5) dodatek do renty rodzinnej dla sieroty zupełnej; 6) zasiłek pogrzebowy (art. 3 ustawy emerytalnej), choć nie wszystkie mogą pozostawać w zbiegu. Treść art. 95 ust. 1 ustawy emerytalnej odnosi się zatem do świadczeń otrzymanych na podstawie ustawy, czyli do wszystkich rodzajów emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy, renty rodzinnej oraz świadczeń przyznawanych w szczególnym trybie. Przepis ust. 1 art. 95 ustawy stosuje się również, z uwzględnieniem art. 96, w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych w ustawie z prawem do świadczeń przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym osób, o których mowa w art. 2 ust. 2, z wyjątkiem przypadku, gdy emerytura wojskowa lub policyjna została obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 2024 r., poz. 242) lub w art. 15a lub art. 15d lub art. 18e ustawy zaopatrzeniowej. Zgodnie zaś z art. 15d tej ustawy emerytura funkcjonariusza Służby Celnej, który został mianowany do Służby Celnej po dniu 14 września 1999 r., wynosi 40% podstawy jej wymiaru za 15 lat służby i wzrasta na zasadach określonych w art. 15a albo w art. 15aa.

Mając na uwadze treść przepisów, nie można zgodzić się z twierdzeniem organu rentowego, zgodnie z którym wyjątek przewidziany w art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej, odnoszący się do przypadku, gdy emerytura wojskowa została obliczona na podstawie art. 15d ustawy o zaopatrzeniu funkcjonariuszy, dotyczy wyłącznie emerytur, to jest zbiegu prawa do świadczeń określonych w ustawie (emerytura powszechna) oraz świadczeń przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym (emerytura wojskowa).

Zgodnie z dyrektywą wykładni językowej *lege non distinguente*, interpretator nie może tworzyć żadnych rozgraniczeń nieopartych na treści obowiązującego prawa (tu art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej), a prowadzących do odmiennego traktowania podmiotów lub sytuacji prawnych objętych jedną regulacją, nawet gdyby uważał takie różnicowanie za słuszne i zgodne z prawem (zob. A. Grabowski w: Argumenty i rozumowania prawnicze w konstytucyjnym państwie prawa. M. Florczak-Wątor red., A. Grabowski red., Warszawa 2021, s. 527). Oznacza to, że jeżeli przepis nie zawiera ograniczeń, powinien być tłumaczony tak szeroko, jak pozwala na to jego brzmienie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 sierpnia 1995 r., I PRN 38/95, LEX nr 23557).

Sumując, Sąd Najwyższy nie podziela argumentacji o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej organu rentowego, bowiem ocena zaskarżonego wyroku wyklucza stwierdzenia, że przy jego wydawaniu doszło do elementarnych naruszeń prawa.

Z podanych względów Sąd Najwyższy w oparciu o art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

[SOP]

r.g.